

ERDÉLYI HÍRADÓ

Szombaton, Július' 25-ödikén, 1829

Columbia — Portugallia — Nagybritannia — Belgaország — Törökország
Hartzmező — Hírdetés — Mértéktár 4-edik árkus.

Columbia

Sucre Gen. azt végezte, hogy a' Tarqui-i tsatahelyre, a' hol a' Peruiakat fébr. 27-edikén a' Columbiiaiak megverték, egy oszlopot állítsanak. Ezen oszlop' egyik oldalán a' regementek' neve, melyekből a' győzödelmes hadsereg állott, feljegyeztetnek; az általellenbenvaló oldalon lesznek a' Generálok' és Stab-Tisztek' nevei; a' 5-adik oldalon lesz a' megholtak' és sebessettek' név-laistroma, a' negyediken pedig, az itt következő fennírás: „El Exer-citu Peruano de ocho mil soldados invadia la tierra de sus Liberadores fue vencido por quatro mil bravos de Columbia 27. Februar 1829.“ (A' perui hadsereg, 8000 katona, beütött az ő Szabadítója' birtokába, és meggyőztetett 4000 derék Columbiiaiak által, fébr. 27. 1829). A' regementek, melyek az ütközetben voltak, a' zászlójokon, ezután, ezt a' mottót viselik: Vengadores de Columbia en Tarqui.

Portugallia

Lissabon, jún. 20. — Tegnapelőtt, D. Miguel tartotta az Ürnapie procession a' mennyezel' egyik támoszát; de, nem volt neki kedve. Az ángl. alsó Ház' vetekedései, sőt még a' Peel' Úr' feleletje se volt inye szerént. Úgy vannak itt, a' két rendbeli felekezetek is, egyik-sem elégszik-meg Nagybritannia' két-színű politikájával. — A' terceirai hadi-szállít-

ványra tett költség 's több effele, honnan telhetett-ki, azon török a' fejeket az emberek, tudván hogy az orszagnak semmi segéd-forrása nints. Itt is az ánglus neutralitas van gyanúban a' közönség előtt.

A' Globe and Trav. jún. 29. ezt mondja: „Az Angliában tartózkodó portugallus Felsőbbségekhez érkezett utolsó tudósítások Portugallból, jún. 13-adikáig terjednek. A' köz-vélekedés Dona Maria mellett kezd elő-állani; de, mind most, mind más alkalomnál, nagyon korán láttának a' mutogatások belépni. Letétettek ugyan, sok városban a' miguelista Tisztségek, és egynehány óráig lobogott a' D. Mária' zászlója kiteve; de az Usurpator' lebuktatására tett próbákban nem vettek mindenek részt, és az Angliából jött tudósítások nagyon megtárgították a' konstitúziósok' húrját. Fajdalommal tapasztaljuk, hogy Terceira szigeten össze-esküvés tört volna ki D. Miguel' kedvéért. Az Usurpator pénzte küldött oda (mert mindenre telik, a' mint hiszik, az Ánglus' neutralitásától), hogy azokat eltsábítsák, a' kik megvesztegethetők, hogy az ő' törvényes Fejedelmeket elárúlják, és a' planum a' kiütés' lépésén állott, midőn azt a' Gouverneur felfedezte, ki a' fő-tsábítókat elfogatta. Négyet közüllök kivégezték. A' coimbrai Universitas' nyagगतója a' Viseu-i Püspök, egy a' legügyesebb fa-

A' Messenger azt írja Toulonból jú. 25-ödikéről: "Rendszabást tettek, hogy az algieri Mistik-okat üldözzék, kik a' mi' tengerpartunk körül ögyelegnek. Ere, kiindultak: Silen, Faun, Curieux briggek, és Diligente és Corneille korvettek, fregatte-Kapitány Portigny' vezérlése alatt, olyan parantsolattal, hogy minden algieri, általjában, minden hajót vegyenek-el, a' mellyet gyanúsnak látnak. Az-olta, nem egy, hanem két hadi brigget adnak kísérőbe, minden 2 héltben a' kereskedő-hajók mellé, Marseille-ben. A' bombizó hajók' készítésétől megszüntek volt egynehány nap, hihető, azon repdeső hírre, hogy Algieral eggyességre lépnének: de ma, megkettőzött erővel munkálkodnak ismét, azon parantsolatra hogy, siessenek, és Tarn korvettet is bombihányónak készítik-fel.

Marseille-ből érkezett legutolsó tudósítások szerént, az egyiptomi vice-Király és a' Wechabiták között, nagyon tüzessé lett a' háború. A' Mehemet katonasága, újj rendbe-szedése és felfegyverkeztetése ellenére is, nagyon sokat veszített volna. Erősebbek önalla a' Wechabiták, lovasok' dolgából, és szintúgy nekik is van már európai módon orgánizált egy seregjek, egy európai Kapitány' vezérlése alatt, kit némellyek Svédnek, mások Tseh vagy Erdélyi születésnek mondanak, és a' ki különösen az ágyúságba vitt-be jobbításokat. (Elkezdette Mahmud a' Napkeletiek' szemét az Anglusok' kontzfeltéssek mellett és segedelmekkel kinyitni, kitudja — nem a' pestissel, sáskával 's talán idővel még újj népségek' kiköltözésével fenyegetett civilizált Európaiak' répzelhető rovássokra-é?).

Hosszas félbe-szakadás után, ismét vettek Párisban tudósításokat a' frantzia és toskánai Tudósoktól, kik Egyiptomot és Nubiát utazzák és vizsgálják. Mineku-

tánna ezt a' második Kataraktáig ('sili-pig, zúgóig) megvizgálták, beléptek ismét Egyiptomba. A' Champollion Úr' foljó esztendei levelei feb. 10 és 14-dikeiről, mártz. 25 és apr. 2-odikáról szöllanak. A' két utolsót Thébenből írta, a' hol az utazók mártz. 8-adika-olta tartózkodnak, és a' IV-edik Rham-ses Király' pompás sírbóltjában, Biban-el-Moluck, laktak. A' históriai darabok, ezen, 60 lapnál nem kissebb levelekben, igen nagy hasznokat érdekelnek. — A' frantzia budgét, 1840000 frankot vetetti a' napokban a' nemzeti ménesekre; de a' tudománynak mindennemű ágait se felejtette-el. Mitsoda külömbség van a' Champollion, a' Humbold, a' Móreában utazó Frantziák és más közönséges utazók között, kiki megítélheti.

A' Courier (ministeri Híradó) jú. 29. jelenti a' muszka bulletin' értelmét a' 11-edikén nyert győzdelemről, röviden, 's ezt veti utánna: "A' legnagyobb igazságtalanság volna, a' muszka Genüyes mozdulását és menetelét meg nem esmérni, mely által ő a' Nagyvezírt tökéletesen meglepte, ki a' legutolsó pillantatig nem tudta, hogy a' Gróf, a' helylyett hogy a' Duna parton volna, Sumlához közel volt. De ha azomban valaki, a' bulletin' értelmére hallgatva, tüzes reménységében, azt gondolná hogy a' Nagyvezír' serege széjjel oszlott, meg kell jegyezni, hogy a' mit ő Pravadihoz vitt, ez, az ő' seregének tsak egy része, tsak 35 -- 40 ezer ember volt; Sumlában sokkal nagyobb erő maradt otthon. (Úgy, kevés baj volna; de, éppen ez az, a' mit a' Courier az újjából szop). Ha a' Nagyvezír, a' meglepette-sért piszkot érdemel (tsak sineg ne legyen); mégis meg kell esmernünk az ő' rettenhetetlenségét, a' mint ő az ellenséget fogadta, valamint bátorságát és ú-

gyességét, mellyeket az ütközetben 's az ezt követő fordulásokban kimutatott. Katonáinak bátorságát és hidegvérűségét, a' muszka bulletin is megvallja. Tsudálkozásra méltó módon viaskodott a' török gyalogság, ámbár csak kevés ideje hogy fenyíték alatt van. Eleinte, úgy láttik, a' Törökök bódogultak volna; mert Diebits Gen. a' tartogatott sereghöz foljamosodott. — Itt már próbálgatja a' Courier megmutogatni, hogy a' bulletin nagyítja a' dolgot, nevezetesen a' holtakra-nézve, 's akkor ismét így beszél: "A' Nagyvezír, kéntelenítettven a' nagyobb erőnek engedni, azon okossághoz foljamosodott, hogy hátrálót fívatott, ágyút-podgyaszt ott-hagyván. Nekünk ez bizonyosnak láttik. Most pedig el akar bennünket Diebits Gróf hitetni, hogy a' Nagyvezír serege nem csak totál megverettetett, hanem tökéletesen el is osztott. Egy-kevéssel alább, azt mondja, hogy Marasba küld, reménylve, hogy a' Nagyvezírt, a' megmaradt seregevel együtt, ott találja. Úgy-de, éppen most mondá, hogy az egész török sereg széjjel szóródott. Úgy láttik hogy a' törökök nem vesztek volna többet 3500 embernél, és hogy ennyit a' Muszkák is vesztek volna. Mitsoda behatása lesz ezen ütközetnek a' táborozásra? Ez olyan hadi-dolog, mely a' muszka seregnek betsületére szolgál. Diebits Gróf felszabadította Pravadit az ostrom alól, 's kiszabadította Roth Generált. Nagy kételkedés ez. De valjon azért nagyobb szerentsével dolgozhatnak-e Sumla ellen, mint tavaj? Kételkedünk. Mitsoda következése lesz ennek Silistria' ostromlására-nézve? A' várvéd, látja, hogy az ostromló sereg gyengül, 's annál gyakorabban fog kiütni. Egy szóval, ezen ütközetnek, nem lesz több haszna, mint a' mennyit a' Nagyvezír Roth Generá-

lon nyert: sőt még neveli a' török gyalogság' bizodalmit a' szabad-mezei ütközetre. — Hogy ki-sír a' Courier' szájából a' szepegés! — A' Times (tempora) sem tartják ezt a' győzödelmet véghatározónak. A' Globe and Traveller is bízattja magokat. Nem hallották még ezek hogy járt Silistria; mellyet az Erd. Hir. júl. 11-edikén megirt.

Londoni 30-adikai tudósítások szerint, mellyeket a' frantz. Messenger felhord, a' Muszkaország' felekezete nem hiszi hogy ez a' győzödelem még békeséget huzna utánna: jól tudja Muszkaország hogy, csak Angliának van fő-haszna az ottomanus birodalom' fenntartásában, és nagyon ki van tsikarva finantziájára-nézve, mint-sem hogy újjontan áldozatokat hozhatna egy mindennel-köz háborúra. Irlándra még inkább kell ezután figyelmeznie Well. Hgnek, mint valaha.

Belgaország

Hope és Komp. Bankosok jelentik, hogy muszka Tsászár ÓFge, a' tavaji, már tudvalévő 18 millió belga forint költsön vett pénzhez, még 24 milliót kíván 4 seriesben felvenni. Ez a' költsön-péNZ 37 esztendő alatt fog visszafizettni, és sept. 1-ső napján e' foljó eszt. ben, kezdődik 5 pCento interesse szám-lalódni: 1 pCento pedig a' töké' visszafizetésére fordittatik. Minden magános Kötelező-levél 1000 holl. forintos (1 for. = 50 ezüst kr. conv. p.). A' ts. Rescriptum, máj. 11-edikéről így kezdődik: "A' segéd-források' kiterjedése, mellyekkel a' birodalom' kintsárja bír, és a' békesség-kívánás, mely Minket foljvást lelkesit, reménységet nyújtottak volt, hogy a' költsön-vevés ama' nem nagy 18 millió summában határozódhatna-meg; de az ellenség' makats ellent-állása és az ellenségeskedés' foljttatása, mely an-

nak elkerülhetetlen következése, azt a szükséges dolgot húzzák magok után, hogy némely rendszabások tétessenek a kints' eszközeinek szaporítására; és annak a' háború által megkevesedett készpénzbeli gyűjteménye' kiegészítésére.

Törökország

Jassy, jún. 17. — A' muszka hadsereg' győzelméről szölvő tudósítások túl-a' Dunáról, köz-örömet terjesztettek itt el, 's reménységünket a' következő békeség eránt újra felélesztette: mert Sumla' vára, mellyet egynehány hét előtt, megvehetetlennek tartottak, talán nem állhat többé hosszason ellent, a' Nagyvezír' megverettetése után, ha talán Diebits Gen. szándékozna azt megtámadni; tudván hogy az ottani várvéd most tsak 4000 Arnauta, és fegyverfogható lakos, nintsen benne több 5000-nél. (Az angl. Courier fenntebbi bizodalomból ítélve, 50 -- 60 ezerre kellené azt betsülni, mert azt mondja, hogy a' Pravadihoz vezetett török sereg 55 -- 40 ezer lehetett, ennél pedig jóval több maradt volna Sumlában; vissza is tsak vászorgott valami). Sumla' elvétele után reménylik itt a' békeség' helyre állását. Muszkaország' követelése a' Portán, nem sok, inkább tsak a' mostani háboru' kárpótlását, mint-sem az ackermani követeléseit sürgeti. Ásiában lenne talán az, hogy az elvett várakat és kikötőket vissza nem adja: mert az európai tartományok' megtartásáról, egészen letett. — Belgrádi tudósítások szerint, jún. 18-adikáig terjedő leveleket vettek itt Konst.poljából; mellyek azt mondják, hogy az ág. és frantzia Követek megérkeztek már oda. A' háborúról semmit-sem irnak: hanem itt Belgrádban egészen tudják a' Sumla mellett történt ütközetet; de a' Törökök azzal biztattják magokat, hogy a' Nagy-

vezír tsak jó muszka pofontsapást kapott volna, és Sumlába vissza ment volna a' török hadsereg. Majd megláttzik a' napokban, ha Silistria megbukik, melyet minden nap' várnak.

Hartzmező

A' mit ma két-hete Silistriáról írunk, itt erősítettik — meg Krassowsky Gen. Helytartótól érkezett egy Kurír által, ki ezen vár' és város' maga-megadását hozta, mely makats védelmezése után, melynél a' Törökök, a' mint a' tudósítás mondja, egy harmad-résszel többen voltak az ostromlónál, 15-ször ütöttek-ki, jún. 50-adikán esett-meg. A' várvéd, a' tudósítás szerint, 10,000 ember a' lakosokon kívül, azon pillanatban adta-meg magát discretióra (élet-halálra, az ellenség' nemes-lelkűségére) Krassowsky Gen. Helytartónak, midőn a' rárohanás megrendeltetett volna. Két Basa, 5 lófarku, Hadi Achmed és Serb Mahmud, sok Tisztekkel együtt, a' fogjok' száma között van. 250 ágyú, két lófark és 100 zászlónál több, a' hajóse-regetske és temérdek hadiszer és élésgyűjtemény jutottak a' Muszkák' kezére.

Más muszka hadi tudósítás Sumla mellől, a' jendsi-Kiöi-i táborból, jún. 24-edikéről: „A' Nagyvezír, úgymond, ki megverettetése után 2 nappal, egy kis szakasz lovassággal Sumlába vissza ment, híjjába' iparkodik hadserege' újj' rendezésén. A' szökevények, kik apró csoportokban a' várba vissza mehetnek, nintsenek még elég számmal a' török' szörnyű híjjánossága' kipótlására. — Egyéberánt, a' katonák' nagyobb része, mind a' rendes, mind a' rendetlen se-regheliek, hasznát-vette a' romlásnak, hogy honjába vissza menni próbáljon, úgy-hogy 40000 emberből, kiket a' Nagyvezír Pravadyhoz vezetett volt, alig fogtak vissza menni zászlójok alá többen

15000-nél. — A' mi' hadseregünk, vár-
ván Silistria' ostromlása' kimenetelét, vi-
ggyázatban marad, hogy a' Törököket a-
kadájozza, az ostromló-sereg' munkálko-
dását tsak egy pillantatig is megzavarni.
Egyéberánt, az ellenség, íjjedtségében a'
kulevtsai veszet által, berekesztve ma-
rad Sumlában. Még-tsak Madatoff Hg.
Gen. Helytartó ellen se mert valamit in-
dítani, ki 16 eskadront vezérelvén, e-
foljó hónap' 19-edikén, Eski-Dsuma-ig
nyomúlt, melyet üressen talált.

Jún. 28-adikán az itt következő tu-
dósításokat hirdették - ki a' hadseregtől:
„Rachova városa' megvétele után, elkül-
dött Geismar Báró Gen. Adj., hogy az
Iskra víz' jobb partján fekvő Törökök ál-
tal elkövetett fosztogatásoknak véget-ve-
tessen, jún. 19-edikén egy szakasz ka-
tonát — az újj muszkaországi dragonos-
regementet, 2 ágyút és 200 Kozákot,
Krabbe Óbester' vezérlése alatt; 150 Ko-
zákot, Popoff Ób. Helytartó' vezérlése
alatt, utánna küldöttek Vranai Hussein
Basa' kergetésére, ki Rachovából, ennek
megvétele után, elfutott. — Krabbe Ó-
bester, elért Machala-falvánál egy tso-
port, 200-nál több Törököt, kiket meg-
támódott 's könnyen megvert: elvett egy
zászlót és fogságba ejtett 37 Törököt. Mi-
nekutánna megtudta, hogy egy 500 em-
berből álló sereg Oriavitza-falvánál ál-
lott, neki indult annak, megkerülte, 's
hátról támogta-meg. A' Törökök' na-
gyobb része elesett a' tsatában; a' töb-
bi, szaladásnak köszöni az életét.

— — — —

A' brasiliai Kamarák' rendes Üléseit
megelőző királyszéki kinyitó Beszéd, máj.
3-adikán: „Brasiliai Nemzet' Nemes és
érdemes Képviselői! A' Rendkívülvaló
Ülésnek (mely apr. 2-kán kezdődött),
vége. Büszkélkedek vele, hogy ezen Gyü-

lésnek jelenthetem a' barátság' és jó-
eggyet-értés' azon szerkezeteit, melyek
közöttem és külömbféle európai Monár-
chák között vannak szorossáknak és ál-
landóknak lenni. A' dánus Királlyal ha-
jókázás-kötést tettem; a' frantz. Király-
lyal különös egyességre léptem; a' Rio
de la Platai országloszékkal megkötöttem
a' békekötés' előző fundamentomait. Az
ezeket illető irások előtökbe fognak adat-
tatni. Azt tartván hogy Nekem kötelessé-
gem az Én' nagyon szeretett Leányom,
Portugall' országlo Királynéja' hasznára
vigyázni, azt végesztem hogy ő' Európá-
ban mennjen, a' hol ő, saját tronus-
sát egy Usurpator' bírtokába találta.
Ámbar azt határozta volt Magamban,
hogy semmi módon nem hajlok ezen ur-
surpatióhoz, de ugyanoly' erőssen ragasz-
kodom azon princípiumhoz, hogy azért,
ezen ország' tsendességét és hasznát nem
veszedelmeztetem. (igen sok fekszik eb-
ben a' 5 sorban). A' mi' belső rendünk és
bátorságunk, tsak Fernambucuban szen-
vedett, a' hol egy sokfejű felekezet fel-
merte emelni a' rebellió' zászlóját. Ezen
környületek között, az Én' kötelességem
vált az igasság' pallosát kirántani, vala-
mint ezután is, ugyanazon erőhatalom-
mal fogok akarmelyik felekezet ellen bán-
ni, mely monarchiánkat, konstitúzió-
kat, képviseletü országulásunkat meg mer-
né támogatni. — Szóll még a' sajtóról, az
igasságtételről, a' földmivelés' szükségei-
ről, nevezetesen, hogy efféle haszombér-
lőknek kellene könnyíteni a' bevándor-
lást; és hogy naturalisatio (hazafüsitő) törvényt
és jó-tárgyu rendszabásokat kellene behozni a' mi-
veletlen kietlenségek' kedvéért. — Ezek azon tár-
gyak, mond ÓFge, melyeket a' gen. Gyülés' böl-
tsességére hagyok. Számot-tartok a' Tí' munkás
behatástokra szándékom' végrehajtásában, di-
tosséggemet és tsászariszékem' fényét Brasilia'
boldogsága által fészkelni-meg. — A' rendes Ülés
ki van nyitva.

Hirdetés.

Országos vagy csak Vidéki Vásárokat tartó minden Város' és Helység' Elöljáróit vagy Birtokosait a' két Magyarházában, eszméltettjük ez által ára, hogy a' kiknek, a' Kalendáriumokban előforduló Vásárlaistromra talán panaszszok lehetne annyiban, hogy Helységjek' vásárjai hibáson vagy érthetetlenül vólnának kinyomtatva, a' magok' jobb-vóltokért 's a' vásárra-járók' könnyebb-séggekre írják-meg azt haladék nélkül, olvashatólag, a' Híradó' Kiadójának — hogyan-miként legyenek vásárjaik' datumai az említett laistromban feltéve; ne-hogy az a' szörnyű zavar, mely, a' Kalendáriumokban uralkodik, tovább-tovább harapódzon a' Vásárbirtokosok' 's Kereskedők' kárával. A' változtatást, ha hibák találkoznak, most egyszer, ingyen fogja a' Kološvári Kalendárium' Kiadója megtenni, hogy például, az ilyeneken el lehessen az Olvasónak mennie: (Drág) Nagy Tsöt. ó Szer. Sz. Iván. ó Szerd. Úr szin. vált. ó Szerd. 6 nov. — melynek, ha nem hibáznak, talán így kellene lenni: (Drág). Nagytöt. ó szer.; Sz. Iván, ó szer.; Úr szin. vált. ó szer.; nóv. 6. — Az újj Vásárok' Első kihirdetéseknek, mely a' vásárlaistrom' végén esik-meg, taxája van. — Francozatlan leveleket, nem fogadhat-

el a' Híradó' Kiadója: de Kalendáriumba illő nagyon fontos és nem-hosszú akarmiféle hasznos és mulattató írásokat, akar körmön-fönt versekben, akar foljó beszédben, anecdotumokat, találós meséket, dramatica történeteket, különös mesterségeket, egyszóval, nagyon szembe-tünő 's egyszersmind hasznos dolgokat, köszönettel fogad-el. — A' Kalendáriumban is lépünk már mi is egyet előfelé, — eleget léptünk már hátra-felé. De minthogy John Bull vult decipi; ám fiat: Filemon téli idő, Apollonia hideg, Benigna változó, Prudentia híves, Debora tavaszi, Corona szép idő, Sibilla híves szellő, Ilona híves esső, Olimpia meleg, Eleonora hévség, Károlina friss szellő, Klára detto, Charitas változó, Theresia elegyes 'sat. betses profétziákat, meghagyjuk ugyan, de egy ketretz-be szorítottjuk őket az Időproféta-Pókokkal — hogy a' széna-takarásban meg ne tsalatozzanak.

Külföldről

A' burk. Király Öfge a' katonai szolgálatteljesítése' káros következcseinek eleit akarván venni, mellyek a' sok pápaszemés ifjak' efféle módijokból következhetnének, egy kabinet-Rendelés által jún. 6-odikáról, megparantsolta, hogy az efféle rövid-látásra nem igyelve, az ilyen embereket a' katonaság közzé kell iktatni, a' második glédába (tagba, rendbe). Mely-felől a' másod és hadi Ministerium tudósítja a' katonaszedő és vizsgáló Biztosságot.

Státus papirosok' Foljamatja

	Ezüstpénzben			Ezüstpénzben		
	Júl.	10	11	13	Jún.	Júl.
Bank-Oblig. 2.1/2pC.	54.3/8	-	54.1/2	-	54.5/8	Consols, 3 pC. 29 - 88.7/8 - 88.3/4
Pengőpénz-Obl. 5pC.	99.1/16	-	99.5/16	-	99.1/4	Stocks-Prémie, Sh. - - - - -
Roths. 1820, 100f. CP.	—	-	164.1/2	-	164.1/4	Brasíliai Bons - 57.1/4 - - - - -
Partial. 1821. Ua.	125.5/8	-	125.15/16	-	—	Buenos-Ayresi - - - - -
Bankaktia, 1000f. CP.	1115. —	-	1120. —	-	1118. —	Columbiai - - - - -
Páris, Júl.	1	-	—	-	4	Mexikói - - - - -
Consols 5 pC.	109.35	-	—	-	109.55	Portugalli - - - - -
Ugyanaz 3 pC.	80.05	-	—	-	80.50	Muszkaországi - 97.14 - - - - -
Bank-aktia, 2000 Fr.	—	-	—	-	—	Görögországi - - - - -